

ЧИТАННЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів, які працюють за науково-педагогічним проектом «Інтелект України»

1-4 класи

Пояснювальна записка

Курс «Читання» — органічна складова освітньої галузі «Мова і література».

Створення програми зумовлене необхідністю стимулювати інтелектуальний та особистісний розвиток академічно обдарованих учнів молодшого шкільного віку. Її цілі відповідають актуальним освітнім завданням щодо переорієнтування навчання від репродуктивних навчальних форм на використання таких прийомів, які сприяють ефективному формуванню пізнавальної активності й самостійності учнів, розвитку в них ініціативності, формуванню вмій пошуку й знаходження творчих підходів, до виконання завдань.

У початкових класах закладають основи функціональної грамотності дітей під час інтенсивного навчання різноманітних видів мовленнєвої діяльності — читання, письма, говоріння, слухання.

Мета уроків літературного читання — формування читацької компетенції молодшого школяра, особистості, яка має стійку звичку до читання, сформовану потребу в ньому як засобі пізнання світу й самопізнання. Молодший школяр повинен опанувати техніку читання, прийоми розуміння прочитаного, знати книги й уміти їх самостійно вибирати. Досягнення цієї мети передбачає виконання таких **завдань**:

1) сформувати техніку читання й прийоми розуміння та аналізу тексту — правильний тип читацької діяльності; одночасний розвиток інтересу до самого процесу читання, потреби читати;

2) увести дітей через літературу у світ людських стосунків, етично-етичних цінностей; виховувати особистості з вільним і незалежним мисленням; формувати естетичний смак;

3) розвивати усне й писемне мовлення (зокрема збагачувати словник), сприяти опануванню мовної й комунікативної культури; розвивати творчі здібності дітей;

4) залучати школярів до літератури як мистецтва слова, до розуміння того, що робить літературу художньою, — через уведення елементів аналізу

текстів (зокрема, засобів виразності), і практично ознайомити з окремими літературознавчими поняттями;

5) ознайомити учнів з тематикою, жанрово-родовими формами дитячої літератури.

Читання разом з українською мовою — це основні предмети в системі підготовки молодшого школяра, оскільки є засобом вивчення практично всіх навчальних предметів.

У курсі читання реалізовано такі **змістові лінії** Державного стандарту:

1. **Коло читання**; охоплює світ літератури в усій багатоманітності: класику української й світової літератури, фольклорні твори, доступні для дитячого читання; сучасну дитячу літературу. Твори для читання вибрано з урахуванням **тематично-жанрового та художньо-естетичного принципів** і вікових особливостей учнів. Ураховуючи зміни й розвиток досвіду, сприйняття, світогляду, пізнавальних інтересів учнів, поступово введено твори, більш складні за художньою формою, засобами, обсягами тощо.

Твори усної народної творчості: скоромовки, загадки, прислів'я, приказки, небилиці, усмішки, пісні, ігри, міфи, легенди, перекази, казки.

Літературні казки українських і зарубіжних авторів.

Твори світової літератури, які визнано найкращими.

Твори українських письменників-класиків.

Науково-популярна література: словники, довідники, енциклопедії для дітей.

Тематичне спрямування пов'язане з **інтегративністю** кусу — це твори про природу, тварин, космос, фізичні величини, взаємини між людьми тощо, на основі аналізу яких виховують почуття любові й поваги до народу, рідного краю, традицій українського й інших народів.

2. **Формування й розвиток навички читання**; передбачає опанування техніки читання, прийомів розуміння й аналізу текстів. Передбачено реалізацію таких складових техніки читання: спосіб читання — цілими словами; правильність читання — читання незнайомого тексту з дотриманням норм літературної вимови; швидкість читання — нормальний темп, що дозволяє усвідомити текст; поступове збільшення швидкості читання. Формують правильне й усвідомлене читання **вголос** із дотриманням необхідної інтонації, пауз, логічного наголосу для передачі точного смислу прочитаного. Поступово переходять до освоєння читання **мовчки**, для якого характерні активізація процесів розуміння, запам'ятовування й засвоєння прочитаного, а також зростання темпу (порівняно з читанням уголос).

3. **Літературознавча пропедевтика**; передбачає введення літературознавчих понять, необхідних для розгляду твору. На уроках учні ознайомлюються, а потім поглиблюють свої знання про: заголовок, сюжет, персонажів, композицію, тему, основну думку, види, особливості й ознаки жанрів, засоби художньої виразності. Засвоюють літературознавчі поняття з урахуванням вікових змін учнів.

4. **Усвідомлення жанрової специфіки творів;** передбачає навчання учнів впізнавати й розрізняти літературні жанри. Ураховуючи розвиток пізнавальних можливостей дітей, поступово переходять до складніших, більших за обсягом творів.

5. **Смисловий і структурний аналіз творів;** передбачає поступовий розвиток в учнів умінь і навичок визначати персонажів (головних, другорядних), тему, основну думку, сприймати художній образ, виявляти причинно-наслідкові зв'язки між епізодами, робити висновки, розуміти смислові зв'язки, вирізняти особливості, називати ознаки творів різних жанрів. Його основне завдання — усвідомлення учнями літератури як мистецтва слова.

6. **Засоби художньої виразності, емоційно-оцінне ставлення до змісту прочитаного (прослуханого) твору;** передбачає розуміння учнями функцій засобів виразності у творі; здатність емоційно сприймати зміст твору, виявляти й розповідати про свої почуття.

7. **Розвиток творчої діяльності учнів на основі прочитаного;** передбачає виконання учнями творчих робіт: написання власних закінчень творів, казок, віршів, чистомовок тощо; словесне малювання, ілюстрування, інсценування, озвучування фільмів, мультфільмів.

8. **Зв'язок літератури з іншими видами мистецтва;** передбачає використання музичних, прикладних творів, живопису, графіки, скульптури, фільмів, мультфільмів тощо. Формування уявлень про літературу як про один з видів мистецтва. Порівняння творів, які належать до різних видів мистецтва.

9. **Бібліографічна культура;** передбачає формування й розвиток умінь правильно називати книжку (твір): спочатку прізвище письменника, потім назву; практичне ознайомлення учнів зі змістом понять: письменник, його прізвище, назва (заголовок) книжки (твору), малюнок (ілюстрація), обкладинка, написи на ній, корінець, сторінка; формування вмінь користуватися зошитом із друкованою основою; поступовий розвиток умінь і навичок роботи з додатковими текстами, ілюстраціями, довідковою літературою; поступове ознайомлення школярів із періодичними виданнями (дитяча газета, журнал); практичне ознайомлення учнів із поняттями: бібліотека, бібліотекар, читальна зала; ознайомлення з основними правилами гігієни читання-розглядання, збереження книжки, поведінки в бібліотеці.

Покладені в основу перераховані змістові лінії реалізовано комплексно, взаємопов'язано.

1 клас
Коло читання

<i>Зміст навчальної діяльності</i>	<i>Державні вимоги до навчальних досягнень учня / учениці</i>
<p>Коло читання — твори дитячої літератури, доступної та цікавої першокласникам. Ознайомлення з науково-пізнавальною літературою.</p> <p>Усна народна творчість — прислів'я, приказки, загадки, казки, скоромовки.</p> <p>Літературні казки — Г.К. Андерсен, О. Козуб, Б. Федчук, К. Чуковський, брати Грімм, Ш. Перро, А. Резніков, А. Хайт.</p> <p>Чистомовки, поезія — Б. Федчук, Г. Чубач, В. Павлів, В. Дзюба, М. Харитін, Т. Коломієць, Ж. Вовк-Черемущ, Олена Пчілка, Леся Українка, Т. Шевченко, Н. Забіла, А. Костецький, А. Камінчук, І. Січовик.</p> <p>Пісні — Гімн України, Ю. Рибчинський, Н. Петраш.</p>	<p>Знає й називає, які твори опрацьовували на уроках;</p> <p>сприймає на слух і розповідає найвідоміші українські народні казки;</p> <p>відгадує загадки; знає напам'ять скоромовки, прислів'я, приказки й використовує їх під час рухливих ігор, спілкування з ровесниками;</p> <p>знає прізвища й відомості з біографії письменників, твори яких опрацьовували</p>

Формування і розвиток навички читання

<p>1. Спосіб читання. Поступовий перехід до усвідомленого, правильного, плавного читання цілими словами невеликих текстів.</p> <p>2. Темп читання. Формування прийомів розвитку темпу читання вголос.</p> <p>3. Правильність читання. Формування звукової культури мовлення. Навчання вимови слів за орфоепічними нормами.</p> <p>4. Усвідомленість читання. Розуміння слів у тексті у прямому й у переносному значеннях.</p> <p>5. Виразність читання. Дотримання пауз, обумовлених розділовими знаками та змістом тексту.</p>	<p>Читає осмислено, правильно цілими словами; читає доступні тексти правильно, виразно, усвідомлюючи їх зміст; читає вголос у темпі 30 слів за хвилину (на кінець II семестру).</p> <p>вимовляє слова за орфоепічними нормами; дотримує пауз, обумовлених розділовими знаками та змістом тексту; знає й користується прийомами регулювання темпу читання, сили голосу, тону залежно від змісту й жанрової специфіки твору.</p>
--	---

<p>Формування прийомів регулювання темпу читання, сили голосу, тону залежно від змісту й жанрової специфіки твору.</p>	
--	--

Літературознавча пропедевтика

<p>Тема та основна думка твору. Сюжет (на матеріалі невеликих за обсягом і нескладних за будовою художніх текстів). Послідовність подій у творі, їх причинно-наслідкові зв'язки, епізод. Герой (персонаж) твору; вчинки героя. Автор твору. Жанр (ознайомлення з найпростішими жанрами).</p>	<p>Знає й розрізняє найпростіші жанри; розкриває сюжети доступних для цього віку творів; уміє виділяти епізоди; установлює причинно-наслідкові зв'язки подій у творі; називає персонажів, дає просту характеристику персонажам і їхнім учинкам; співвідносить автора твору, заголовок, сюжет, персонажів.</p>
---	--

Усвідомлення жанрової специфіки творів — упізнавання й називання жанру твору

<p>Скоромовка, загадка. Прислів'я, приказка.</p> <p>Вірш. Декламування віршів. Найпростіші прийоми заучування віршів напам'ять (за опорними малюнками, опорними словами). Спостереження за звукописом.</p> <p>Казка. Народна казка. Літературна казка. Прозова казка. Віршована казка. Види казок (про тварин, побутові, чарівні). Персонажі (герої) казок, їхні вчинки, мотиви поведінки.</p>	<p>Знає напам'ять і використовує в мовленні скоромовки, загадки, прислів'я та приказки; відгадує загадки; розрізняє загадки, скоромовки народні й авторські; добирає відповідне прислів'я до основної думки твору. Розрізняє прозовий і віршований текст; виділяє найпростіші ознаки віршованого тексту; знає напам'ять і виразно декламує вірші. Розрізняє за певними ознаками казки народні й літературні, віршовані й прозові; знає й визначає вид казки; називає героїв казок; розповідає про поведінку, вчинки, риси характеру персонажів у казках.</p>
--	--

Смисловий і структурний аналіз тексту

<p>Послідовність подій у творі. Формування умінь розуміти запитання до тексту, знаходити в тексті речення, які підтверджували б висловлену думку. Заголовок. Основна думка.</p>	<p>Запам'ятовує послідовність подій; відтворює елементи фактичного змісту прослуханого; розуміє й адекватно виконує інструкції щодо реалізації поставлених навчальних завдань; знає заголовки опрацьованих творів; визначає (із допомогою вчителя) основну думку твору.</p>
---	---

Засоби художньої виразності, емоційно-оцінне ставлення до змісту твору

<p>Уживання слів у переносному значенні. Формування умінь передавати свої враження, почуття від прочитаного.</p>	<p>Визначає й уживає слова в переносному значенні; висловлює своє ставлення до подій, персонажів тексту; передає свої враження, почуття від прочитаного.</p>
---	---

Розвиток творчої діяльності учнів на основі прочитаного

<p>Ілюстрування художніх образів твору, зіставлення малюнків з картинами, створеними письменником. Озвучування фільмів, мультфільмів. Інсценізація. Колективне складання варіантів кінцівок до відомих казок. Віршування (за допомогою вчителя).</p>	<p>Виконує найпростіші творчі роботи: придумує (із допомогою) продовження/закінчення твору, ілюструє твір; бере участь у групових і колективних інсценізаціях прочитаного; за бажання і з допомогою вчителя пробує віршувати; озвучує фільми, мультфільми.</p>
---	--

Зв'язок літератури з іншими видами мистецтва

<p>Використання музичних, прикладних творів, живопису, графіки, скульптури, фільмів, мультфільмів тощо.</p>	<p>Розрізняє твори різних видів мистецтва.</p>
---	---

Бібліографічна культура

<p>Ознайомлення зі змістом понять: письменник, його прізвище, назва (заголовок) книжки (твору), малюнок (ілюстрація), обкладинка, написи на ній, корінець, сторінка; зошит із</p>	<p>Розрізняє основні елементи навчальної книжки (обкладинка, сторінка); орієнтується на сторінці підручника; користується закладкою; орієнтується на сторінці</p>
---	---

<p>друкованою основою; ілюстрація; ознайомлення із періодичними виданнями (дитяча газета, журнал); практичне ознайомлення учнів із поняттями: бібліотека, бібліотекар, читальна зала; ознайомлення з основними правилами гігієни читання-розглядання, збереження книжки, поведінки в бібліотеці.</p>	<p>зошита із друкованою основою; дотримує правил гігієни читання-розглядання, збереження книжки, поведінки в бібліотеці.</p>
--	---

2 клас
Коло читання

<i>Зміст навчальної діяльності</i>	<i>Державні вимоги до навчальних досягнень учня / учениці</i>
<p>Коло читання — твори української й зарубіжної літератури, доступні й цікаві школярам цієї вікової групи, які вважають перлинами світової літератури.</p> <p>Усна народна творчість — чистомовки, скоромовки, загадки, казки, приказки, прислів'я, усмішки, небилиці, ігри, пісні, обряди, перекази, легенди, міфи.</p> <p>Казки народів світу — східні казки, казки народів Європи.</p> <p>Літературні казки — І. Франко, О. Пушкін, О. Толстой, Р. Кіплінг, Г. Остер, П. Глазовий, В. Нестайко, В. Сухомлинський, Е. Успенський.</p> <p>Проза (уривки з романів, повістей, оповідання) — Д. Свіфт, О. Іваненко, Д. Красицький, М. Олійник, В. Нестайко, Б. Житков, М. Трублаїні, О. Копиленко, В. Сухомлинський.</p> <p>Поезія — Т. Шевченко, Л. Українка, І. Франко, О. Пчілка, Л. Глібов, О. Олесь, Н. Забіла, Д. Білоус, П. Глазовий, А. Камінчук, Т. Коломієць, А. Костецький, К. Перелісна, А. Качан, М. Сингаївський, Л. Костенко, Г. Чубач.</p> <p>Пісні — Гімн України, народні, авторські.</p> <p>П'єси — П. Глазовий, Л. Українка.</p> <p>Науково-популярна література — статті з дитячих енциклопедій.</p>	<p>Виразно читає твори, які вивчали; знає прізвища, імена, відомості з біографій письменників, твори яких вивчали; розрізняє опрацьовані твори за жанровим, тематичним спрямуванням.</p>

Формування і розвиток навички читання

<p>1. Спосіб читання.</p> <p>Удосконалення навичок усвідомленого, правильного, плавного читання цілими словами вголос.</p> <p>Формування початкових умінь читати мовчки.</p>	<p>Читає наприкінці навчального року вголос правильно, свідомо, плавно цілими словами (допускається поскладове читання важких слів); набуває початкових умінь читати мовчки; користується прийомами розвитку темпу читання вголос;</p>
---	---

<p>2. Темп читання. Формування уміння співвідносити темп читання зі змістом твору.</p> <p>3. Правильність читання. Удосконалення звукової культури мовлення (чітке вимовляння скоромовок, чистомовок; поєднання голосних і приголосних звуків, закінчення слів, багатоскладових слів тощо).</p> <p>4. Усвідомленість читання. Цілісне сприймання та розуміння тексту.</p> <p>5. Виразність читання. Удосконалення вмінь дотримуватися пауз між реченнями, а також ритмічних пауз. Формування найпростіших прийомів регулювання темпу читання, сили голосу, тону залежно від змісту та жанрової специфіки твору.</p>	<p>читає вголос наприкінці I семестру в темпі не менше 40 сл/хв; наприкінці II семестру — не менше 60 сл/хв.; виконує спеціальні вправи на тренування мовленнєвого апарату, відпрацювання правильної артикуляції звуків рідної мови; дотримує норм орфоєпії (за винятком важких для цієї вікової групи слів); виявляє в тексті незрозумілі слова і вирази, користується виносками, тлумачними словничками; розуміє, що слова в реченні, речення і частини тексту пов'язані між собою за змістом; розуміє цілісний зміст твору, пояснює зв'язки між фактами, подіями, користується найпростішими інтонаційними засобами виразності: дотримує пауз, обумовлених розділовими знаками у тексті, ритмікою тексту; правильно інтонує кінець речення; регулює темп читання, силу голосу (за завданням та з допомогою учителя).</p>
---	---

Літературознавча пропедевтика

<p>Тема, основна думка твору. Визначення найбільш правильної із поданих та формулювання самостійно (із допомогою вчителя) основної думки.</p> <p>Сюжет. Послідовність подій у творі, їх причинно-наслідкові зв'язки, епізод.</p> <p>Герой (персонаж) твору; вчинки героя.</p> <p>Автор твору. Короткі біографічні відомості, цікаві факти, значимість творів.</p> <p>Мова твору (образність, своєрідність).</p> <p>Жанр (особливості).</p>	<p>Висловлює думки, відповідає на запитання щодо теми, основної думки твору; визначає складові сюжету; відтворює послідовність подій, установлює причинно-наслідкові зв'язки між подіями, учинками персонажів; усвідомлює наявність персонажа (низки персонажів) як дійової особи (дійових осіб) у будь-якому епічному творі; розрізняє їх за характером поведінки, вчинків (позитивні, негативні тощо); має початкове уявлення про автора як творця; пояснює зображувальні можливості художнього слова; розрізняє найпростіші жанрові особливості творів.</p>
--	--

Усвідомлення жанрової специфіки творів — упізнавання і називання жанру твору

<p>Вірш. Графічна форма тексту. Рима, автор, думки й почуття автора. Декламування віршів. Розвиток поетичного слуху. Спостереження за звукописом.</p> <p>Оповідання як невеликий розповідний художній твір про якийсь випадок, епізод із життя героя.</p> <p>Персонажі (герої) оповідання, їхні вчинки, мотиви поведінки.</p> <p>Автор оповідання, його ставлення до героя, його вчинків. Тема, основна думка твору.</p> <p>Науково-популярне оповідання. Наукова, пізнавальна інформація. Слова-терміни.</p> <p>Роман, повість (уривки). Пригодницькі, фантастичні, детективні, сатиричні твори.</p> <p>Літературна казка.</p> <p>П'єса. Дійові особи. Ремарки. Діалоги.</p>	<p>Визначає ознаки віршованого тексту; розрізняє вірші за емоційним забарвленням ; читає виразно вірш; користується найпростішими прийомами заучування віршів напам'ять;</p> <p>відрізняє оповідання від інших жанрів; правильно називає персонажів оповідання; висловлює свою думку щодо поведінки героїв, розуміє авторське ставлення до персонажів, їхніх вчинків;</p> <p>розпізнає пізнавальну, наукову інформацію, слова-терміни, визначає тему (за допомогою вчителя), відтворює її зміст;</p> <p>набуває початкових умінь читати значні за обсягом твори, розрізняти їх за тематикою;</p> <p>розрізняє народні й літературні казки; усвідомлює, що літературна казка — це авторський твір; виділяє основні жанрові ознаки п'єси, її відмінність від інших жанрів; визначає у п'єсі діалоги, слова автора, дії (картини).</p>
---	---

Смисловий і структурний аналіз тексту

<p>Формування умінь знаходити і пояснювати смислові зв'язки між реченнями, частинами тексту.</p> <p>Ділення тексту на частини, складання найпростішого плану.</p> <p>Поняття про абзац. Усвідомлення ролі абзаців у тексті.</p> <p>Послідовність подій у творі. Формування умінь складати простий план.</p> <p>Формування умінь розуміти запитання вчителя до тексту, точно і змістовно відповідати на нього.</p> <p>Формування умінь ставити</p>	<p>Уміє пояснювати зв'язки між реченнями, частинами тексту; визначає послідовність подій у творі; складає найпростіший план; уміє користуватися планом;</p> <p>уміє самостійно формулювати запитання до тексту;</p> <p>уміє (з допомогою вчителя і самостійно) аналізувати тексти, виділяти ознаки описуваних предметів, явищ, подій; вчинки дійових осіб;</p> <p>висловлює здогадки щодо можливого розвитку подій;</p>
---	--

<p>запитання до тексту (під керівництвом учителя).</p> <p>Заголовок. Формування умінь добирати варіанти заголовків до тексту, вибирати найбільш вдалий.</p> <p>Розвиток умінь правильно і точно називати персонажів твору.</p> <p>Формування умінь визначати тему та основну думку твору (за допомогою вчителя).</p>	<p>уміє (з допомогою вчителя і самостійно) встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, визначати головне, узагальнювати, доводити свою думку; уміє визначати у творах елементи розповіді, описи, міркування.</p>
--	--

Засоби художньої виразності, емоційно-оцінне ставлення до змісту твору

<p>Ознайомлення учнів із засобами художньої виразності в тексті (епітет, порівняння, метафора), уживання слів у тексті в переносному значенні.</p> <p>Формування умінь передавати свої враження, почуття від прочитаного, використовувати яскраві, образні вислови, порівняння, фразеологізми. Емоційна реакція на твір.</p> <p>Формування умінь використовувати відповідну лексику.</p>	<p>Знає й визначає найпростіші засоби виразності; розуміє, може пояснити значення слів, ужитих у тексті в прямому та переносному значеннях; використовує в мовленні яскраві, образні вислови, порівняння, фразеологізми; уміє розповідати про свою емоційну реакцію на твір.</p>
--	--

Розвиток творчої діяльності учнів на основі прочитаного

<p>Ілюстрування, інсценізація, складання варіантів кінцівок.</p> <p>Складання усних оповідань (розповідей). Віршування (за допомогою вчителя).</p>	<p>Виконує найпростіші творчі роботи: придумує продовження/закінчення твору, ілюструє твір; бере участь у групових і колективних інсценізаціях прочитаного; за бажання і з допомогою вчителя пробує віршувати; озвучує фільми, мультфільми.</p>
--	--

Зв'язок літератури з іншими видами мистецтва

<p>Використання музичних, прикладних творів, живопису, графіки, скульптури, фільмів, мультфільмів тощо.</p>	<p>Розрізняє й порівнює твори різних видів мистецтва.</p>
---	--

Бібліографічна культура

<p>Повторення й поглиблення змісту понять: письменник, його прізвище, назва (заголовок) книжки (твору), малюнок (ілюстрація), сторінка; зошит із друкованою основою; ілюстрація; періодичні видання (дитячі газети, журнали), довідники, енциклопедії; бібліотека, бібліотекар, читальна зала; повторення основних правил гігієни читання, збереження книжки, поведінки в бібліотеці.</p>	<p>Розрізняє основні елементи навчальної книжки; орієнтується на сторінках довідників, енциклопедій; користується закладкою; упевнено орієнтується на сторінці зошита із друкованою основою; дотримує правил гігієни читання, збереження книжки, поведінки в бібліотеці.</p>
---	---

3 клас
Коло читання

<i>Зміст навчальної діяльності</i>	<i>Державні вимоги до навчальних досягнень учня / учениці</i>
<p>Коло читання — твори української й зарубіжної літератури, доступні й цікаві школярам цієї вікової групи.</p> <p>Усна народна творчість — чистомовки, приказки, прислів'я, легенди, міфи, колядки, щедрівки, пісні, дитячий фольклор.</p> <p>Казка (народна, літературна, повість-казка) — казки народів світу В. Сухомлинський, В. Нестайко, П. Єршов, З. Топеліус, Л. Керролл, А. Ліндгрєн, Б. Немцова, Е. Рауд.</p> <p>Поезія — Т. Шевченко, Л. Українка, І. Франко, О. Пчілка, О. Олесь, М. Рильський, П. Тичина, В. Симоненко, Л. Костенко, М. Сингаївський, Н. Забіла, М. Познанська, Г. Бойко, А. Камінчук, А. Костецький, К. Перелісна, Г. Чубач, А. Качан, В. Бондаренко, І. Січовик, С. Маршак.</p> <p>Проза (оповідання, уривки з повістей) — В. Сухомлинський, К. Ушинський, М. Трублаїні, Д. Дефо, О. Бєляєв.</p> <p>Байки — Езоп, Федр, Лафонтен, І. Крилов, Г. Сковорода, Л. Глібов, П. Глазовий.</p> <p>П'єси — Л. Українка, О. Олесь.</p> <p>Науково-популярна література — дитячі енциклопедії, довідники, В. Скуратівський, Д. Красицький, М. Олійник, М. Маморський, В. Барагура, О. Забужко.</p>	<p>Співвідносить вивчені твори з відповідними жанрами: казка, вірш, оповідання, байка п'єса;</p> <p>розрізняє фольклорні й авторські твори; за емоційним забарвленням;</p> <p>називає основні теми читання; прізвища, імена українських письменників-класиків, найвідоміших письменників-казкарів та їхні твори;</p> <p>знає сюжети 4–5 фольклорних казок; напам'ять 7–8 віршів, прізвища, імена їхніх авторів; 5–6 прислів'їв;</p> <p>усвідомлює значення книжки в житті людини;</p> <p>виокремлює (за допомогою вчителя) науково-пізнавальний матеріал, складає план, визначає основну думку, переказує зміст.</p>

Формування й розвиток навички читання

<p>1. Спосіб читання. Удосконалення навичок усвідомленого, правильного, плавного читання цілими словами та</p>	<p>читає наприкінці навчального року вголос правильно, свідомо, виразно, цілими словами та групами слів у темпі, не нижчому 75 сл./хв;</p>
---	---

<p>групами слів уголос. Розвиток продуктивних способів читання мовчки.</p> <p>2. Темп читання. Формування уміння співвідносити темп читання зі змістом твору. Розширення оперативного поля зору.</p> <p>3. Правильність читання. Удосконалення звукової культури мовлення. Розширення правильності, безпомилковості сприймання тексту.</p> <p>4. Усвідомленість читання. Цілісне сприймання та розуміння тексту.</p> <p>5. Виразність читання. Удосконалення вмінь дотримуватися пауз між реченнями, а також ритмічних пауз. Формування найпростіших прийомів регулювання темпу читання, сили голосу, тону залежно від змісту та жанрової специфіки твору.</p>	<p>опановує продуктивними способами читання мовчки (самостійно та з допомогою вчителя); вибирає та застосовує під час читання мовленнєві засоби виразності (тон, темп, гучність, логічний наголос) — самостійно та з допомогою вчителя; застосовує різні види вправ, спрямованих на розвиток артикуляційного апарату, розширення оперативного поля зору, розвиток смислової здогадки (антиципації), розвиток темпу читання вголос і мовчки; розвиток уваги й пам'яті в процесі сприймання.</p>
--	--

Літературознавча пропедевтика

<p>Тема. Основна думка твору. Визначення найбільш правильної із поданих та формулювання самостійно (з допомогою вчителя).</p> <p>Сюжет. Композиція. Послідовність подій у творі, їх причинно-наслідкові зв'язки, епізод. Пейзаж, портрет, діалоги як найпростіші елементи композиції твору. Початок, основна частина, кінцівка твору як основні елементи сюжету, їх взаємозв'язки.</p> <p>Герой (персонаж) твору, головний, другорядний; вчинки героя.</p> <p>Автор твору. Авторська</p>	<p>усвідомлює й самостійно визначає тему твору; основну думку — із допомогою вчителя; знаходить у структурі тексту художні описи природи, зовнішності людини, інших живих істот; пояснює їх роль у творі; називає учасників діалогу; розуміє зміст діалогу; визначає в структурі епічного твору початок, основну частину, кінцівку; пояснює їх взаємозв'язок після аналізу твору; самостійно визначає головного і другорядного персонажів; пояснює, хто з персонажів є позитивним, хто — негативним (самостійно та з</p>
--	--

<p>позиція. Біографія. Мова твору. Жанр. Ознаки, своєрідність.</p>	<p>допомогою вчителя); пояснює, що той чи інший письменник є автором низки творів, низки книжок на певну тему, наводить приклади; має елементарне уявлення про авторську позицію: як автор ставиться до зображуваних подій і персонажів (із допомогою вчителя); розповідає епізоди з життя і діяльності письменників, із якими ознайомлювались під час навчання; виділяє в художньому тексті й уживає у своєму мовленні під час характеристики персонажів творів, опису природи яскраві, образні вислови з твору; пояснює їх роль у тексті; правильно називає та розрізняє практично жанри творів, із якими ознайомлювався під час навчання; самостійно визначає жанрові ознаки казок про тварин, віршів, оповідань; героїко-фантастичних казок, байок, п'єс — із допомогою вчителя.</p>
--	---

**Усвідомлення жанрової специфіки творів —
впізнавання і називання жанру твору**

<p>Фольклор. Малі фольклорні жанри, казки, перекази, легенди, міфи, народний гумор. Вірш. Акровірш. Лірика. Пісня. Розширення й поглиблення знань і вмінь учнів про жанрові особливості віршів. Графічна форма тексту. Рима, ритм, мелодика, автор, думки й почуття автора. Декламування віршів. Розвиток поетичного слуху. Спостереження за звукописом. Оповідання як невеликий розповідний художній твір про якийсь випадок, епізод із життя героя. Персонажі (герої) оповідання,</p>	<p>розпізнає жанри фольклору; називає теми; правильно вибирає з низки прислів'їв таке, що найточніше відображує основну думку твору; знає напам'ять і використовує в мовленні малі фольклорні жанри; уміє самостійно називати основні ознаки вірша; наводить кілька прикладів віршів, різних за емоційним забарвленням; пояснює, які почуття висловлює поет у творі; називає основні теми дитячих віршів, які опрацьовували на уроках; практично розрізняє акровірш; називає основні ознаки оповідання як жанру, наводить кілька прикладів; пояснює, хто є героями.</p>
--	--

<p>їхні вчинки, мотиви поведінки.</p> <p>Автор оповідання, його ставлення до героя, його вчинків. Тема, основна думка твору.</p> <p>Байка.</p> <p>П'єса. Дійові особи. Ремарки. Діалоги.</p> <p>Повість, повість-казка.</p> <p>Науково-популярна література</p>	<p>(персонажами) оповідань; називає основні теми дитячих оповідань, які опрацьовували; має уявлення про умовність подій у літературному творі (із допомогою вчителя); пояснює, що відображені події в тому чи іншому оповіданні не є точною копією з реального життя; має початкове уявлення про жанрові особливості байки; правильно називає героїв байок; має уявлення про основні жанрові ознаки п'єси, її відмінність від інших жанрів; практично розрізняє повість, повість-казку; пояснює їх відмінність від оповідання та казки; правильно називає героїв; розпізнає пізнавальну, наукову інформацію, слова-терміни, визначає тему (за допомогою вчителя), відтворює її зміст.</p>
---	---

Смисловий і структурний аналіз тексту

<p>Удосконалення вмінь знаходити й пояснювати смислові зв'язки між реченнями, частинами тексту.</p> <p>Поняття про абзац. Усвідомлення ролі абзаців у тексті.</p> <p>Послідовність подій у творі. Удосконалення вмінь складати простий план.</p> <p>Удосконалення вмінь розуміти запитання вчителя до тексту, точно й змістовно відповідати на нього.</p> <p>Удосконалення вміння ставити запитання до тексту (під керівництвом учителя).</p> <p>Заголовок. Удосконалення вмінь добирати варіанти заголовків до тексту, вибирати найбільш вдалий.</p> <p>Удосконалення вмінь правильно й точно називати персонажів твору.</p> <p>Удосконалення вмінь визначати тему й основну думку твору (із допомогою вчителя).</p>	<p>уміє знаходити і пояснювати зв'язки між реченнями, абзацами й частинами тексту;</p> <p>самостійно визначає послідовність подій у творі; складає план до невеликих за обсягом художніх і науково-художніх текстів;</p> <p>уміє користуватися планом і малюнками для переказу прочитаного (детально, стисло, вибірково);</p> <p>уміє самостійно формулювати запитання до тексту; уміє (із допомогою вчителя і самостійно) аналізувати тексти, виділяти ознаки описуваних предметів, явищ, подій; вчинки дійових осіб;</p> <p>висловлює здогадки щодо можливого розвитку подій;</p> <p>уміє (із допомогою вчителя й самостійно) установлювати причинно-наслідкові зв'язки, визначати головне, узагальнювати,</p>
---	--

	доводити свою думку; уміє визначати у творах елементи розповіді, описів, міркування.
--	---

Засоби художньої виразності, емоційно-оцінне ставлення до змісту твору

<p>Поглиблення знань учнів про засоби художньої виразності в тексті (епітет, порівняння, метафора).</p> <p>Уживання слів у тексті в переносному значенні.</p> <p>Удосконалення вмінь передавати свої враження, почуття від прочитаного, використовувати яскраві, образні вислови, порівняння, фразеологізми.</p> <p>Удосконалення вмінь використовувати відповідну лексику.</p>	<p>уміє знаходити в тексті (самостійно й із допомогою вчителя) порівняння, епітети, метафори (без уживання терміну); пояснювати їх роль у тексті; уміє самостійно знаходити в тексті слова, що мають переносне значення; уміє використовувати в власному мовленні образні засоби (розповідь, переказ); уміє (із допомогою вчителя) визначати настрій, загальну тональність твору; уміє висловлювати оцінні судження.</p>
---	--

Розвиток творчої діяльності учнів на основі прочитаного

<p>Ілюстрування, інсценізація, складання варіантів кінцівок.</p> <p>Складання усних оповідань (розповідей). Віршування (з допомогою вчителя). Складання зв'язних розповідей.</p>	<p>уміє (самостійно і з допомогою вчителя) доповнювати і змінювати тексти; уміє (самостійно й у співпраці з учнями) творчо переказувати, складати твори-мініатюри про казкових героїв, інсценізувати; уміє складати твори за власними спостереженнями; малюнками; уміє (із допомогою вчителя й самостійно) складати казки, доповнювати рими; бере участь в інсценізації прочитаних творів; озвучує фільми, мультфільми.</p>
--	---

Зв'язок літератури з іншими видами мистецтва

<p>Використання музичних, прикладних творів, живопису, графіки, скульптури, фільмів, мультфільмів тощо. Поглиблення знань про різні види мистецтва.</p>	<p>Розрізняє й порівнює твори різних видів мистецтва.</p>
---	--

Бібліографічна культура

<p>Повторення й поглиблення змісту понять: письменник, його прізвище, назва (заголовок) книжки (твору),</p>	<p>Розрізняє основні елементи навчальної книжки; орієнтується на сторінках довідників, енциклопедій,</p>
---	--

<p>малюнок (ілюстрація), сторінка; зошит із друкованою основою; ілюстрація; періодичні видання (дитячі газети, журнали), довідники, енциклопедії; бібліотека, бібліотекар, читальна зала; повторення основних правил гігієни читання, збереження книжки, поведінки в бібліотеці.</p>	<p>періодичних видань; користується закладкою; упевнено орієнтується на сторінці зошита із друкованою основою; дотримує правил гігієни читання, збереження книжки, поведінки в бібліотеці; висловлює власні думки під час обговорення прочитаного; поважає думки інших учасників обговорення.</p>
--	--

4 клас
Коло читання

<i>Зміст навчальної діяльності</i>	<i>Державні вимоги до навчальних досягнень учня / учениці</i>
<p>Коло читання — твори української й зарубіжної літератури, доступні й цікаві школярам цієї вікової групи.</p> <p>Усна народна творчість — чистомовки, скоромовки, приказки, прислів'я, казки, легенди, міфи, притчі, усмішки, пісні.</p> <p>Біблія як історично-літературна пам'ятка.</p> <p>Поезія — Т. Шевченко, Л. Українка, І. Франко, М. Рильський, А. Малишко, В. Сосюра, П. Тичина, Д. Павличко, І. Драч, Н. Забіла, Д. Білоус, А. Камінчук, А. Костецький, К. Перелісна, С. Жупанин, Г. Чубач, І. Малкович, В. Симоненко, Г. Черинь, І. Жиленко.</p> <p>Проза (оповідання, казки, уривки з повістей) — М. Вовчок, М. Коцюбинський, В. Сухомлинський, О. Довженко, О. Гончар, В. Близнець, О. Копиленко, Ю. Чеповецький, В. Нестайко, Ж. Верн, А. Мілн, Дж. Лондон, А. Волков, М. Пришвін).</p> <p>Історичні твори — народні й літературні (пісні, думи, перекази, легенди, «Повість минулих літ», М. Морозенко, В. Рутківський).</p> <p>Гумористичні твори (віршовані, прозові; народні, авторські) — І. Котляревський, О. Вишня, І. Нечуй-Левицький, Є. Дудар.</p> <p>Байки — Г. Сковорода, І. Глібов, С. Руданський, Є. Гребінка, П. Глазовий, Г. Бойко.</p> <p>П'єси — І. Котляревський, Л. Українка, Б. Стельмах, В. Лучук.</p> <p>Науково-популярна література — дитячі енциклопедії, О. Крушельницька, В. Скуратівський, А. Лотоцький, Б. Лепкий.</p>	<p>має уявлення про коло дитячого читання: називає теми дитячих творів; співвідносить прочитаний твір із певним жанром: казка, вірш, оповідання, повість, повість-казка, байка, п'єса; розрізняє казку народну й літературну; прозові, поетичні, драматичні твори; називає прізвища, імена українських письменників-класиків, а також письменників, твори яких опрацьовували; знає назви, сюжети 6–7 фольклорних казок, а також літературних творів, прізвища, імена їх авторів; знає напам'ять 8–10 віршів; 2–3 уривки з прозових творів; 8–10 прислів'їв, розуміє їх зміст і пояснює, у якій життєвій ситуації доцільно вживати кожне з прислів'їв;</p> <p>усвідомлює, що читання є важливим джерелом знань, задоволення пізнавальних інтересів, цікавого дозвілля; знає й шанує видатних культурних діячів, традиції українського народу.</p>

Формування й розвиток навички читання

<p>1. Спосіб читання. Удосконалення навичок усвідомленого, правильного, плавного читання цілими словами та групами слів уголос із дотриманням основних норм літературної вимови.</p> <p>Удосконалення навички усвідомленого, у відповідному темпі читання мовчки різних за обсягом та жанровою специфікою текстів.</p> <p>2. Темп читання. Формування уміння співвідносити темп читання зі змістом твору.</p> <p>Розширення оперативного поля зору.</p> <p>3. Правильність читання. Удосконалення звукової культури мовлення. Розширення правильності, безпомилковості сприймання тексту.</p> <p>4. Усвідомленість читання. Цілісне сприймання та розуміння тексту.</p> <p>5. Виразність читання. Самостійний вибір та правильне застосування під час читання інтонаційних та позамовних засобів виразності.</p>	<p>володіє повноцінною навичкою читання вголос і мовчки як загальнонавчальним умінням: сприймає, розуміє (під час читання, слухання) зміст творів (текстів) різних видів, виділяє в них суттєву інформацію; читає вголос наприкінці навчального року в темпі, не нижчому 95 сл./хв; усвідомлено й достатньо вільно читає мовчки в темпі, не нижчому 110 сл./хв; самостійно готується до виразного читання; добирає та правильно застосовує під час читання, декламування, інсценування різножанрові твори, мовленнєві й позамовні засоби художньої виразності; передає з їх допомогою своє й авторське ставлення до змісту твору.</p>
---	--

Літературознавча пропедевтика

<p>Тема. Основна думка твору. Визначення найбільш правильної із поданих та формулювання самостійно.</p> <p>Сюжет. Послідовність подій у творі, їх причинно-наслідкові зв'язки, епізод. Пейзаж, портрет, діалоги як найпростіші елементи композиції твору.</p> <p>Початок, основна частина, кінцівка твору як основні елементи</p>	<p>усвідомлює й самостійно визначає тему й основну думку твору; розуміє основний смисл описаних фактів, подій, вчинків, персонажів; самостійно визначає епізоди; пояснює, хто герої твору, що і як про це сказано в тексті; які події, пригоди трапилися, місце й час подій, як вони пов'язані між собою; самостійно визначає головних і другорядних персонажів твору; установлює тип</p>
--	--

<p>сюжету, їх взаємозв'язки.</p> <p>Герой (персонаж) твору; вчинки героя.</p> <p>Автор твору. Біографії, автобіографії письменників, автобіографічні мотиви у творчості. Джерела, із яких можна отримати інформацію про біографію письменника. Авторська позиція у творі.</p> <p>Мова художнього твору. Усвідомлене сприймання засобів художньої виразності відповідно до їх функцій у творі. Своєрідність мови певного письменника.</p> <p>Жанр. Поглиблення й удосконалення вмінь визначати, виділяти особливості, порівнювати жанри</p>	<p>персонажа (позитивний, негативний); пояснює, обґрунтовує вчинки героїв та їхні мотиви; висловлює до них своє й авторське ставлення; називає основні теми й жанри творчості письменників, твори яких вивчали; складає невеликі усні розповіді про життєвий шлях письменників, події, які особливо запам'яталися; пояснює, як, із яких джерел можна одержати біографічні відомості про письменників; пояснює, які яскраві, влучні слова, словосполучення, вислови допомагають глибше, краще уявити картини природи, місце події, зовнішність персонажів, їхні характери, вчинки, стосунки з іншими героями; самостійно розрізняє, визначає, обґрунтовує елементарні жанрові ознаки літературних творів, які опрацьовували під час навчання в 2-4 класах; наводить приклади.</p>
--	--

Усвідомлення жанрової специфіки творів — упізнавання й називання жанру твору

<p>Фольклор. Види й жанри. Повторення й поглиблення знань.</p> <p>Казка. Види. Фольклорні й літературні казки.</p> <p>Вірш. Графічна форма тексту. Акрівірші. Рима, автор, думки й почуття автора.</p> <p>Декламування віршів. Розвиток поетичного слуху. Спостереження за звукописом.</p> <p>Оповідання як невеликий розповідний художній твір про якийсь випадок, епізод із життя героя.</p> <p>Персонажі (герої) оповідання, їхні вчинки, мотиви поведінки.</p> <p>Автор оповідання, його ставлення до героя, його вчинків.</p>	<p>Розрізняє міф, легенду, казку; знає напам'ять і використовує в мовленні малі фольклорні жанри; розрізняє фольклорну й літературну казку; пояснює спільне й відмінне в цих казках; правильно називає прізвища найвідоміших письменників-казкарів та їхні твори; називає ознаки вірша як жанру, теми опрацьованих віршів; розрізняє вірші за емоційною тональністю; пояснює, як змінюються почуття поета в ліричному вірші (на конкретному прикладі); розрізняє оповідання й повість; обґрунтовує свій вибір (на конкретному прикладі); самостійно визначає в оповіданні й повісті тип персонажа (персонажів): позитивні й негативні за характером</p>
--	---

<p>Тема, основна думка твору.</p> <p>Повість, роман.</p> <p>Історичні твори.</p> <p>Гумористичні твори.</p> <p>Байка. Поглиблення знань про байку як жанр. Мораль. Алгоритм. Сатира. Гумор. Прізвища найвідоміших байкарів.</p> <p>П'єса. Поглиблення знань. Дійові особи. Ремарки. Діалоги.</p> <p>Науково-художні тексти.</p> <p>Оповідання, повісті, казки</p>	<p>поведінки, ставлення до них письменника та власне ставлення, обґрунтовує свої міркування; практично розрізняє історичні оповідання для дітей, пояснює, про що йдеться в таких творах; називає основні теми оповідань, повістей, які опрацьовували; спостерігає за авторським вибором слова для характеристики героя, створення комічних ситуацій у гумористичних творах; виділяє байку як жанр; знає її ознаки, засоби, імена відомих байкарів; має уявлення про основні жанрові ознаки п'єси, її відмінність від інших жанрів; розпізнає пізнавальну, наукову інформацію, слова-терміни, визначає тему відтворює її зміст.</p>
---	--

Смисловий і структурний аналіз тексту

<p>Повноцінне сприймання тексту з урахуванням специфіки його жанру й структури.</p> <p>Удосконалення вмінь знаходити й пояснювати смислові зв'язки між реченнями, частинами тексту.</p> <p>Поняття про абзац. Усвідомлення ролі абзаців у тексті.</p> <p>Послідовність подій у творі. Удосконалення умінь скласти простий план.</p> <p>Удосконалення вмінь розуміти запитання вчителя до тексту, точно й змістовно відповідати на нього.</p> <p>Удосконалення вміння ставити запитання до тексту (під керівництвом учителя).</p> <p>Заголовок. Удосконалення вмінь добирати варіанти заголовків до тексту, вибрати найбільш вдалий.</p> <p>Удосконалення вмінь правильно й точно називати персонажів твору.</p> <p>Удосконалення вмінь визначати тему й основну думку твору.</p>	<p>розуміє текст, свідомо і достатньо повно відтворює зміст прочитаного; визначає основний смисл твору й розповіді; уміє знаходити й пояснювати істотні ознаки певних подій, явищ; характеризувати дійових осіб; установлювати смислові зв'язки між частинами тексту; уміє користуватися загально-навчальними вміннями: формулювати запитання до тексту; будувати діалог; аналізувати, порівнювати тексти різних жанрів, персонажів; виділяти основне у творі і характеристиці персонажів; знаходити причинно-наслідкові зв'язки, доводити і формулювати (із допомогою вчителя) ; уміє складати плани оповідання, казки, статті; використовує їх для розповіді, різних видів переказу.</p>
--	---

Засоби художньої виразності, емоційно-оцінне ставлення до змісту твору

<p>Поглиблення знань учнів про засоби художньої виразності в тексті (епітет, порівняння, метафора).</p> <p>Уживання слів у тексті в переносному значенні.</p> <p>Удосконалення вмінь передавати свої враження, почуття від прочитаного, використовувати яскраві, образні вислови, порівняння, фразеологізми.</p> <p>Удосконалення вмінь використовувати відповідну лексику.</p>	<p>уміє знаходити в тексті засоби художньої виразності (епітет, метафору) порівняння; з'ясовує з допомогою вчителя їх роль у тексті, створенні художніх образів, описів;</p> <p>використовує художні засоби у власному мовленні (в описах, розповідях, творах), розуміє їх роль у тексті; уміє висловлювати емоційно-оцінні судження (морально-етичного й естетичного характеру); обґрунтовувати свою думку; виявляти ставлення автора до зображеного.</p>
---	---

Розвиток творчої діяльності учнів на основі прочитаного

<p>Ілюстрування, інсценування, складання варіантів кінцівок.</p> <p>Складання усних оповідань (розповідей). Віршування (за допомогою вчителя). Складання зв'язних розповідей.</p>	<p>Уміє (самостійно та з допомогою вчителя) виконувати творчі види завдань до прочитаного (доповнення, певні зміни тексту); знає й уміє користуватися прийомами казок, загадок, лічилок; складання римованих рядків; бере участь в інсценуванні прочитаних творів; озвучує фільми, мультфільми.</p>
---	---

Зв'язок літератури з іншими видами мистецтва

<p>Використання музичних, прикладних творів, живопису, графіки, скульптури, фільмів, мультфільмів тощо. Поглиблення знань про різні види мистецтва.</p>	<p>Розрізняє й порівнює твори різних видів мистецтва, знає прізвища найвідоміших митців.</p>
---	--

Бібліографічна культура

<p>Самостійне ознайомлення з новою книжкою, визначення її орієнтовного змісту з опорою на всі складові позатекстової інформації.</p> <p>Удосконалення вмінь розрізняти зміст художньої, науково-художньої та науково-популярної книжки. Ілюстративний і довідково-інформаційний апарат книги.</p>	<p>Розрізняє основні елементи навчальної книжки; орієнтується на сторінках довідників, енциклопедій, періодичних видань; користується закладкою; упевнено орієнтується на сторінці зошита із друкованою основою; розрізняє зміст художньої, науково-художньої, науково-популярної дитячої книжки, спираючись на її ілюстративний</p>
---	---

<p>Удосконалення вмінь самостійно складати коротку анотацію до прочитаної книжки (усно). Повторення основних правил гігієни читання, збереження книжки, поведінки в бібліотеці.</p>	<p>та довідково-інформаційний апарат; уміє самостійно складати коротку анотацію до прочитаної книжки (усно); дотримує правил гігієни читання, збереження книжки, поведінки в бібліотеці; висловлює власні думки під час обговорення прочитаного; поважає думки інших учасників обговорення.</p>
---	---

Упорядники:

Гавриш І. В., доктор педагогічних наук, професор;

Семихат Н. В., здобувач Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.